

Kontiomäen koulun kriisivalmiussuunnitelma

päivitetty 29.08.2023

Tärkeitä puhelinnumeroita:

Yleinen hätänumero	112
Poliisi	112
Sairaankuljetus	112
Kouluterveydenhoitaja Jonna Juntunen	044 2885366
Terveyskeskus / päivystys (päivisin)	08 61565322 keskus
Kainuun keskussairaala, päivystysapu - äkillinen sairastuminen tai tapaturma	116117
Rehtori Arto Heikkinen	044 288 5246
Varajohtaja Kati Tyni	040 8324480
Erityisopettaja Kati Tyni	040 8324480
Keittiö/siistijä	044 7328505
Perheneuvola	044 797 4960
Myrkytystietokeskus	09 471 977 (suora) tai 0800 147 111
Seurakunta (kirkkoherranvirasto)	044 597 4753
Talonmiespalvelut (Kiinteistöhoito Laine)	0400 586 730

puhelinnumeroita ja sähköpostiosoitteita ks. liite 1.

Mikä on kriisi?

- onnettomuus koulussa, koulumatkalla
- oppilaan kuolema
- opettajan tai muun koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema
- oppilaan lähiomaisen kuolema
- itsemurha / itsemurhan uhka
- vakava sairaus
- vakava väkivalta tai sen uhka

Kriisityön tavoitteet

Koulun kriisityön tavoitteena on tunnistaa kriisit ja toimia niissä nopeasti, tehokkaasti ja hallitusti. Kriisisuunnitelman avulla koulu vahvistaa yhteisön ja sen jäsenten kykyä selviytyä vaikeista tilanteista ja siten myös tukea koulun henkilöstön jaksamista. Kriisin selvittäminen koulutasolla on välttämätöntä, koska koulu on aina merkittävä paikka lasten ja nuorten elämässä. Koulu yhteisö ja sen jäsenet voivat muodostaa vahvan suojaa ja turvaa antavan tuen kriisin kohdanneille.

Tiedottaminen kriisitilanteissa

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, tiedottaa siitä rehtorille, tai jos rehtori ei ole paikalla vararehtorille.

Vastuu kriisitilanteissa

- kokonaisvastuu kuuluu rehtorille

Rehtorin tehtävät:

- informoi opettajakuntaa, oppilaita ja muuta koulun henkilökuntaa tapahtuneesta
- antaa opettajalle ohjeita ja oikeata tietoa tapahtuneesta huhujen ehkäisemiseksi
- tiedottaa vanhemmille
- kutsuu kriisiryhmän avukseen
- hoitaa tarvittaessa yhteydet poliisiin
- hoitaa tarvittaessa yhteydet lehdistöön

- toimintavastuu on aluksi läsnäolevalla aikuisella
- opettajan ensisijaisena tehtävänä on kriisitilanteessa huolehtia omista oppilaistaan
- jokaisella yhteisön jäsenellä on velvollisuus auttaa ja jokaisella on oikeus saada apua
- vakavan kriisin selvittelyn ja käsittelyn hoitaa koulun kriisiryhmä

Koulun kriisiryhmä

Rehtori

Opettajat

Kiertävä erityisopettaja

Kouluterveydenhoitaja

Sosiaalityöntekijä

Kriisiryhmän tehtävät

- ottaa selvää tosiasioista
- sopii jatkotoimien organisoimisesta ja tiedottamisesta
- miettii tarvittavien toimien laajuuden, delegoinnin ja koordinoinnin
- harkitsee ulkopuolisen avun ja konsultaation tarpeellisuuden
- tiedottaa koulun henkilökunnalle asiasta
- päättää kuka vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolella (jos on kysymys henkilökriisistä, on tiedottamisesta ja asian käsittelytavasta sovittava perheen kanssa)
- päättää kuka kertoo ja miten koulun oppilaille sekä suunnittelee, millä tavoin estetään huhujen leviäminen
- huolehtii, ettei kukaan jää yksin vaikeassa tilanteessa
- kannustaa kuuntelemaan ja keskustelemaan asioista myös kotona
- vastaa koulun kriisivalmiudesta ja järjestää tarvittaessa koulutusta

Toimintamalleja eri kriisitilanteissa

Oppilaan kuolema

- oppilaan kuolemasta ilmoittaa perheelle pappi, poliisi tai sairaala
- tiedon saanut opettaja informoi rehtoria
- rehtori varmistaa tiedon oikeellisuuden esim. omaisilta
- rehtori ottaa yhteyttä oppilaan kotiin, esittää osanoton koulun puolesta ja sopii kodin kanssa yhteistyössä jatkotoimenpiteistä
- rehtori kertoo tapahtuneesta opettajille
- lasketaan yhdessä lippu puolitankoon
- kaikki kokoontuvat rehtorin johdolla saliin, jossa oppilaan muistoksi pidetään hiljainen hetki
- keskustelu luokissa kiireettömästi opettajan johdolla
- muistaminen luokassa
- rehtori ja luokanopettaja vierailevat oppilaan kotona ja vievät esim. surunvalitteluadressin
- osallistuminen hautajaisiin kodin toivomusten mukaan
- oppilaiden seuranta mahdollisen ulkopuolisen avun tarpeen vuoksi
- oppilaille ja henkilökunnalle mahdollisuus jälkipuintiin

Koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema

- rehtori kertoo tapahtuneesta opettajakunnalle ja muulle henkilökunnalle
- kokoontuminen saliin, missä rehtori tiedottaa tapauksesta oppilaille
- hiljainen hetki / muistotilaisuus
- lipun lasku puolitankoon
- keskustelu luokissa opettajan johdolla
- tarvittaessa viesti koteihin, kunnioittaen perheen toivomusta
- perheen muistaminen
- kriisiryhmän apu tarvittaessa

- jälkipuinti henkilökunnalle tarvittaessa
- seurataan oppilaiden / henkilökunnan jaksamista

Oppilaan läheisen ihmisen kuolema

- tiedon saanut henkilö informoi rehtoria
- rehtori tiedottaa asiasta tarvittaessa kriisiryhmälle
- rehtori tai opettaja sopii oppilaan ja perheen kanssa, miten tapahtuneesta mahdollisesti keskustellaan luokassa
- luokan aktivointi oppilaan huomioimiseen
- opettajat ja terveydenhoitaja seuraavat oppilaan jaksamista ja selviytymistä

Itsemurhan uhka

- ota itsemurhapuheet aina vakavasti, älä vähättele
- puhu itsemurhalla uhanneen (oppilaan, työkaverin tms.) kanssa
- kuuntele
- miettikää yhdessä, mistä haetaan apua (kouluterveydenhoitaja, tk-psykologi, lääkäri)
- ota yhteys kotiin
- varmista asian jatkohoito

Itsemurha

- oppilaan kuolemasta ilmoittaa perheelle pappi, poliisi tai sairaala
- tiedon saanut opettaja informoi rehtoria
- rehtori varmistaa tiedon oikeellisuuden esim. omaisilta
- rehtori ottaa yhteyttä oppilaan kotiin, esittää osanoton koulun puolesta ja sopii kodin kanssa yhteistyössä jatkotoimenpiteistä
- rehtori kertoo tapahtuneesta opettajille
- lasketaan yhdessä lippu puolitankoon
- kaikki kokoontuvat rehtorin johdolla saliin, jossa oppilaan muistoksi pidetään hiljainen hetki
- keskustelu luokissa kiireettömästi luokanvalvojan tai opettajan johdolla
- muistaminen luokassa
- rehtori ja opettaja vierailevat oppilaan kotona ja vievät esim. surunvalitteluadressin
- osallistuminen hautajaisiin kodin toivomusten mukaan
- oppilaiden seuranta mahdollisen ulkopuolisen avun tarpeen vuoksi
oppilaille ja henkilökunnalle mahdollisuus jälkipuintiin

Vakava sairaus

- rehtori / opettaja sopii kodin kanssa asian kertomisesta
- sairastuneen henkilön omaa mielipidettä on kunnioitettava
- kouluterveydenhoitaja antaa henkilökunnalle ensiapuohjeet kriittisten tilanteiden varalle
- rohkaistaan koulutovereita pitämään yhteyttä sairaaseen
- poissaoleva oppilas / henkilökunnan jäsen pidetään läsnä puhumalla hänestä
- oppilaiden ja henkilökunnan seuranta
- tarvittaessa järjestetään jälkipuinti

Onnettomuus koulussa

Välitön ensiapu!

Lisävaaran ehkäisy!

Hälytä apua! 112

Muut opettajat avuksi!

- oppilaat pois onnettomuuspaikalta sovittuun kokoontumispaikkaan
- silminnäkijät erilleen, heistä on pidettävä erityistä huolta
- tieto rehtorille, joka paikalle tultuaan ottaa vastuun jatkotoimista
- rehtori tiedottaa asiasta myös huoltajalle mahdollisimman pian
- rehtori tiedottaa asiasta kriisiryhmälle
- järkyttyneimmät oppilaat lähetetään kotiin vain aikuisen mukana
- **JÄRKYTTYNYTTÄ OPPILASTA EI SAA JÄTTÄÄ YKSIN**
- asian jälkipuintia luokassa
- koteihin lähetetään kirjallinen viesti asiasta tarvittaessa
- asian jälkipuintia henkilökunnan kanssa
- oppilaiden ja henkilökunnan seuranta

Onnettomuus muualla kuin koulussa

- selvitetään, mitä todella on tapahtunut
- rehtori tiedottaa henkilökunnalle
- opettajat tiedottavat luokille
 - mitä tiedämme
 - mitä emme tiedä
 - huhupuheet katkaistaan
- keskustelu luokissa

Väkivaltatilanteet

Kun kohtaat aggressiivisen henkilön koulussa:

- pysy rauhallisena, älä näytä pelkoasi, vältä äkkiliikkeitä
- puhu rauhallisesti
- kaikkien koulussa työskentelevien aikuisten tulee huolehtia mahdollisuuksien mukaan oppilaiden turvallisuudesta ja hälyttää apua tarvittaessa
- tiedota asiasta rehtorille / opettajille
- kirjaa tapahtumat
- rehtori / opettajat päättävät toimintatavan tilanteen mukaan
- rehtori / opettajat järjestävät jälkipuinnin ja sovittelun tarvittaessa

Päihteiden vaikutuksen alainen koulussa

- jos terveydenhoitaja on paikalla, oppilas / aikuinen viedään hänen luokseen
- jos terveydenhoitaja ei ole paikalla, joku opettajista toimittaa oppilaan terveyskeskukseen tutkittavaksi
- aikuinen ohjataan työterveyshuollon asiakkaaksi
- oppilasta koskeva epäily ilmoitetaan rehtorille, vanhemmille ja lastensuojeluviranomaiselle
- rehtori kertoo asian opettajille, jos he tarvitsevat tiedon opetus- ja kasvatustehtävässään
- päihteiden vaikutuksen alaisena koulussa esiintynyt oppilas saa koulusta rangaistuksen, jos asiasta ei seuraa muita, esim. poliisin rangaistustoimenpiteitä

Kouluyhteisön aikuisen kriisi

- pyri myötäelävään keskusteluun asianomaisen kanssa
- osoita, että välität
- kun olet saanut asianomaisen luvan, ota yhteys kriisiryhmään, joka suunnittelee tukitoimet huomioituaan asianomaisen toiveet
- jos asianosainen ei itse huomaa ilmeistä avuntarvettaan, rehtori / vararehtori voi tarvittaessa käynnistää tukitoimet (esim. työterveyshuolto)

Ohjeita opettajalle luokkakeskusteluun

- **Opettaja voi neuvoa oppilaita**

- puhumaan vanhempien kanssa tapahtuneesta
- puhumaan ystävien kanssa
- kirjoittamaan runoja tai päiväkirjaa
- kuuntelemaan musiikkia
- käymään tapahtumapaikalla / haudalla
- tekemään jotakin yhdessä esim. surevan perheen hyväksi

- **Keskustele avoimesti ja kunnioittavasti**

- varaa aikaa ongelman käsittelyyn
- ota huomioon keskustelijoiden ikä
- vältä abstrakteja selityksiä
- pyri vähentämään väärinkäsityksiä ja epäselvyyksiä
- suhtaudu myönteisesti kysymyksiin ja keskusteluun
- valmistaudu siihen, että keskustelu saattaa olla myös lyhyt

- **Rohkaise oppilaita tunteiden käsittelyyn**

- näytä omat tunteesi, mutta älä anna niille valtaa
- puhu oppilaiden kanssa kuoleman aiheuttamasta pelosta
- puhu oppilaiden kanssa mahdollisista syyllisyydentunteista

Jälkipuintikeskustelu luokassa

Opettajan oman jälkipuinnin pitää olla kunnossa, ennen kuin hän järjestää keskustelun luokassa. On hyvä noudattaa periaatetta, että asiantuntija auttaa opettajaa, opettaja auttaa luokkaa. Jos opettaja ei kuitenkaan pysty käsittelemään asiaa luokassa, neuvotellaan kuka sen tekee.

- **Esittely**

- mitä tunnilla käsitellään?
- miksi?
- keskustellaan, koska kriisitilanteen aiheuttamista reaktioista puhuminen on tärkeää

- **Säännöt**

- ei juoruilla toisten puhumisia, mutta omista asioistaan saa puhua
- ei puhepakkoa

- **Tosiasiat**

- opettaja kertoo tosiasiat

- **Ajatukset**

- mikä tuntui pahimmalta?
- ajatteliko joku muu samoin?
- ensimmäinen ajatus? Käydään läpi ajatuksia tilanteen edetessä.

- **Reaktiot**

- mitä kuulit, tunsit, haistoit?
- mitä teit?
- reagoiko joku muu samoin?
- autetaan löytämään samanlaisia tuntemuksia kuin muilla

- **Opettaja voi antaa neuvoja oppilaille**

- keskustelu oppilastoverien ja kotiväen kanssa
- opastusta kääntä kouluterveydenhoitajan puoleen

- **Yhteenvedo ja päätös**

- suunnitellaan myöhempiä tapahtumia (esim. hautajaiset)
- ajatuksiin positiivisuus elämän jatkumisesta

Puhelinnumeroita ja s-postiosoitteita

Perheneuvola	044 797 4151
Jonna Juntunen	044 2885366 jonna.m.juntunen@paltamo.fi
Arto Heikkinen	044 2885246 arto.heikkinen@paltamo.fi
Kaisa Toivonen (Korpitie alakoulu)	044 7500727 kaisa.toivonen@paltamo.fi
Eija Kurkinen-Kauppila (Korpitie yläkoulu/lukio)	044 2885 426 eija.kurkinen-kauppila@paltamo.fi